

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3188/2022. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.467/2020/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Solt Ügyvédi Iroda (képviseli: dr. Solt Anna Mária ügyvéd) által képviselt gazdasági társaság indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. §-a alapján – a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.467/2020/8. szám alatt hozott, az indítványozó által 2021. augusztus 27-én átvett ítélete és a Fővárosi Ítélőtábla 14.Gf.40.227/2019/5/II. számú jogerős ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól a 2021. október 14-én benyújtott indítványában. Az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására kiegészített alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság a tartalma szerint bírálta el.
- [3] 1.1. A perbeli felperes indítványozó mint kereskedelmi ügynök és az alperes mint megbízó 2008. augusztus 29-én szóban megállapodtak, hogy a felperes az alperes képviseletében eljárva piackutatást végez és adásvételi szerződések létrehozására vállalkozik az alperes javára és érdekében; később írásbeli kereskedelmi ügynöki szerződést kötöttek. A szerződés szerint az indítványozót ügynöki jutalék illette meg, amelynek mértéke a vevők részére leszállított áruk után a vevőnek számlázott bármilyen árengedmény levonása előtti áruérték 3%+áfa volt. A szerződés szerint: „Az ügynöki jutalék mértékének megváltoztatása kizárólag a megbízó és a megbízott kölcsönös beleegyezése esetén lehetséges.” Az alperes a határozatlan időre megkötött kereskedelmi ügynöki szerződést 2016. június 8-án felmondta. Az indítványozó válaszelevelében közölte, hogy az alperes az együttműködésük ideje alatt a szerződés által előírt 3%-os jutalékhoz képest 39 373 887 forint+áfával kevesebbet fizetett ki, ezért ezen összegre, valamint 15 506 490 forint kártérítésre tart igényt. Az alperes 2016. június 21-én kelt levele szerint az elszámolásai korrektek voltak, a számlák kiállítása előtt a jutalék összege mindig egyeztetésre került és a felperes számláit maradéktalanul kiegyenlítette. Az indítványozó bírósághoz fordult, pontosított keresetében 48 082 733 forint+áfa és járulékai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A jutalékon és kártérítésen kívül kiegyenlítésre is igényt tartott az önálló kereskedelmi ügynöki szerződésről szóló 2000. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Ügynöki tv.) 18. §a alapján, mivel új ügyfeleket szerzett az alperes számára. Hivatkozott arra, hogy 3% mértékű ügynöki jutalékban állapodtak meg, az ettől való eltéréshez a felek írásbeli megállapodása lett volna szükséges. Önmagában az, hogy az alperes által megfelelőnek gondolt alacsonyabb mértékű jutalékról kiállította a számlákat, még nem jelenti azt, hogy abban megállapodtak. Az alperes az ügynöki jogviszony fennállása alatt folyamatosan a 3%-os díjnál alacsonyabb mértékű díjat fizetett meg. A Fővárosi Törvényszék Gazdasági Kollégiuma kijavított ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 48 082 733 forint+áfa összeget, és ennek a mindenkori jegybanki alapkamattal megegyező mértékű éves kamatát, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az ítélet ellen az alperes fellebbezett, a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatta és az alperes marasztalásának összegét 18 096 282 forintra és ezen összeg után az elsőfokú ítéletben megállapított időponttól járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatra leszállította; az alperes perköltségben való marasztalását mellőzte és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 582 230 forint elsőfokú perköltséget; egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és

az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében hatályában fenntartotta.

- [4] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában – a pertörténet és a tényállás ismertetése, a másodfokú bíróság és a Kúria ítélete elemzése, a kereskedelmi ügynöki törvény egyes szabályai, a szerződés szerinti „kölsönös beleegyezés” mikénti értelmezése és a konkrét tényállásra alkalmazhatósága kritikája, több alkotmánybírói határozat, Ptk.-kommentár, közzétett eseti döntés, elvi bírói határozat idézése mellett – előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésével, a XXIV. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) bekezdésével, a XXVIII. cikk (1) bekezdésével és a 25. cikk (3) bekezdésével, a 28. cikkével.
- [5] Az Abtv. 29. §-a szerinti kérdést a panasz úgy jelöli meg, hogy a „[j]elen ügyben az értelmezési tartomány kijelölése és ennek alkotmányos értelmezése bír jelentőséggel”.
- [6] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése abban sérült, hogy az alperes kötelezettségei tekintetében a támadott ítéletek megengedők, míg a felperes vonatkozásában az ítéletek részrehajlóak. Ez sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, amely a felek egyenlőségét hangsúlyozza, megsértve ezzel a tisztességes eljárás lefolytatásának követelményét, amelyet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése rögzít. A panasz szerint a számla kiállítása önmagában joglemondásnak nem fogható fel, fogadható el. Az eljárás folyamán e körben több jogesetet is idézett az indítványozó, amely azt igazolta, hogy a joggyakorlat a számla kiállítását ráutaló magatartással történt beleegyezésnek nem tekinti. A panasz szerint „[a] Fővárosi Ítéltábla és a Kúria is határozatukban, e tekintetben az ítélkezési gyakorlatot figyelmen kívül hagyták, megsértve az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdését”. Az indítvány tartalmazza, hogy „[a] panasz lényege szerint a jogállamhoz tartozó jogbiztonság sérelmét okozza, hogy a Fővárosi Ítéltábla, majd a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság a felek magatartását, az ügynöki szerződés »írásbeli módosítását« a »jogfenntartás elmaradását« a jogszabályok és a felek akaratának és tényleges magatartásának tükrében nem értelmezte helyesen és a jogvitában a jogbiztonságot sértő módon végzett jogértelmezést, figyelmen kívül hagyva az egységes joggyakorlatot. Az eljáró bíróságok *contra legem* jogalkalmazása során e körben nem vették figyelembe az indítványozó által idézett joggyakorlatot tükröző jogeseteket, egyedi döntéseket.” A panasz szerint „[a] jelen ügyben a Fővárosi Ítéltábla és a Kúria *contra legem* jogalkalmazása, az indítványozó szerint elérte az alaptörvény-ellenesség szintjét, illetve konkrétan is sérti az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdését, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése első, az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése első mondatát, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdését, az Alaptörvény 28. cikkét és az Alaptörvény Záró és Vegyes rendelkezéseit.”
- [7] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [8] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett.
- [9] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, a támadott bírói döntéseket, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntések megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége megállapítható, mert saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [10] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}. Hasonlóan: az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdése és a 25. cikk (3) bekezdése nem Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek, mert a mondott alaptörvényi szabályok nem minősülnek az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. szerinti feltételnek [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja], így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.

- [11] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [12] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot tartalmazza; a jelen esetben a panasz tárgya nem hatósági döntést érint, ezért nincs összefüggés a támadott bírói döntések és az Alaptörvény e rendelkezése között. Az érdemi alkotmányossági összefüggés hiánya miatt – az indítványban előadottakkal kapcsolatban – nem merül fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség.
- [13] Az Alaptörvény XV. cikkének állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a jogalkalmazás egységének biztosítása az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében kifejezetten a Kúria – és nem pedig az Alkotmánybíróság – hatásköre, melyet a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 25–44. §-ai konkretizálnak [3119/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [26]]. Alkotmányjogi panasz alapján „önmagában az ítéletek ellentmondása miatt, alapjog sérelme hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta” [3195/2016. (X. 11.) AB határozat; Indokolás [23]; 3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]]. Az indítványozó által a panaszban előadottak a bíróság jogértelmezését kifogásolják, nem alapozzák meg a XV. cikk sérelmének aggályát. Erre tekintettel az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben nincs helye a panasz érdemi vizsgálatának.
- [14] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság emlékeztet arra a következetes gyakorlatára, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára [3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]]. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]]. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel. Az általános hatáskörű bíróságra, a törvényi szabályok értelmezésére és a konkrét tényállásra alkalmazására tartozó kérdés az, hogy milyen tényállás mellett, milyen esetben és hogyan lehet szerződést módosítani, mi minősül közös megegyezésnek és milyen esetben kerülhet sor a módosításra írásban, szóban vagy akár ráutaló magatartással. A Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit (kúriai ítélet indokolása [41]–[50], [55]), ítéletét ezekre tekintettel hozta meg.
- [15] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XV. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [16] 4. A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. március 29.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3917/2021.

• • •